

LES MISSIONS DELS FRARES I LA XINA DE MENDOZA

MIGUEL DE LOARCA: REGALS, BANQUETS I OBRES DE TEATRE

L'informe de Martín de Rada sobre la Xina va esdevenir immediatament un document prestigiós citat sovint als llibres espanyols més populars sobre aquest país. No es pot dir el mateix del seu company de viatge, Miguel de Loarca, el text del qual és més sovint copiat que citat. L'informe de Loarca és més llarg que el de Rada, especialment a la primera part, centrada en les seves experiències personals quan lluitava contra el pirata Limahon i quan viatjava a la Xina. Però, en ser una figura menys prestigiosa que Rada, els comentaris generals de Loarca són normalment atribuïts a l'agustí.

Però Loarca no era pas mediocre. Nascut a la dècada de 1540 a Astúries, a la franja constanera septentrional del regne de Castella, va participar a la primera colònia espanyola a Florida. Des d'allà va anar a Mèxic i l'any 1566 es va dirigir a les Filipines en una expedició enviada per donar suport a la nova colònia. La seva capacitat per controlar una rebel·lió a bord el va assenyalar com un home destacable. L'any 1571, la seva capacitat de sufocar els motins i d'assentar la presència espanyola a les Filipines, el van fer guanyar una "encomienda", és a dir, una parcel·la de terra hereditària amb molts centenars de filipins inclosos. Quatre anys després el trobem lluitant contra el pirata Limahon, fet que el va incloure a l'expedició que el governador de les Filipines va enviar a la Xina.

A la tornada, Loarca va quedar-se a les Filipines, on també va escriure un informe general sobre les illes i els seus habitants filipins, que va esdevenir un document antropològic únic i prou important.

En molts aspectes, el relat del viatge de Loarca i el seu informe general sobre la Xina són semblants al de Martín de Rada. Van viure experiències similars i van emprar les mateixes fonts xineses, tot i que els traductors de Rada eren molt millors que els de Loarca, ja que sovint confonien els noms i els nombres fins a fer-los irreconoscibles. Malgrat les semblances, ambdós informes van deixar una visió diferent de molts aspectes crucials.

En primer lloc, Loarca va ampliar en molts sentits l'informe de Rada. I, així, va deixar la llista completa de llibres que Rada va comprar a la Xina. El seu informe també inclou totes les cartes que es van intercanviar amb el pirata Limahon, la llista dels atacants espanyols que el van arraconar i les autoritats xineses que el perseguien. Tots representen vívidament els lligams de la comunitat sangley amb la Xina costanera. L'informe de Loarca també conté les cartes intercanviades entre els governadors de les Filipines i les autoritats provincials de Fujian: aquestes cartes donen una clara percepció d'allò que els xinesos i els espanyols tenien els uns dels altres.

Loarca també detalla els regals constants que van rebre a la Xina, amb una visió de primera mà de com eren les missions tributàries. Reben regals amb cada trobada: com més rang tenia l'oficial, més car era el regal. Els frares van rebre peces de seda, para-sols i cavalls; els soldats, la meitat que ells, i els esclaus van rebre mantes. Quan van marxar, havien rebut quaranta peces de seda, para-sols, un palanquí i molts cavalls per cada alt oficial a Manila, a més de molts regals per als soldats de Manila, que sumaven quaranta peces de seda, tres-centes mantes i tres-cents para-sols. La importància de l'intercanvi de regals a les relacions exteriors xineses serà degudament observat als cercles oficials espanyols.

Loarca és també una font de primera mà sobre el teatre xinès. Rada i quasi tots els que van anar a la Xina al segle XVI van observar la importància de tot tipus d'entreteniment als banquetes que atenien. Tant els portuguesos com els castellans s'adonaven que els xinesos eren una gent ben alegre i que es divertien més que no pas ells. Provenint d'una societat en què les festes eren patrimoni exclusiu de l'Església, amb misses i processons com a actes principals, es van quedar sorpresos amb la proliferació de festes, tant públiques com privades, que hi havia, de dia i de nit, al món xinès. Però és Loarca qui en parla més que els altres, qui fa un informe detallat dels banquetes xinesos i dels entreteniments que els acompanyaven. Descriu com les taules es disposaven en cercle i es feien acrobàcies i comèdies al centre, mentre ells continuaven menjant els deliciosos plats variats i abundants, que degut a la seva varietat va qualificar de "tapas". No és una observació menor: assenyala la sorprenent creativitat de la cuina xinesa que s'havia cristal·litzat, segles abans, com es pot veure en aquestes pintures Song, en taules servides amb una miríade de safates petites, cadascuna amb un menjar diferent.

Loarca és l'únic que inclou els arguments de les obres que van veure, fent dels seus escrits una font de primera mà per a l'estudi del teatre xinès.